

บทความวิจัย

การทำความเข้าใจหลักอัลวะสะฎียะฮ์และการนำไปใช้ในชีวิตจริงอับบรอเฮง อาลฮูเซน¹

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจหลักอัลวะสะฎียะฮ์ในอิสลามที่ถูกต้อง 2) เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจหลักอัลวะสะฎียะฮ์ที่มีอยู่ในคำสอนของศาสนาอิสลามในมิติต่างๆ 3) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอัลวะสะฎียะฮ์ในชีวิตจริงของมุสลิม บทความนี้ใช้วิธีการศึกษาเอกสาร ได้แก่ เอกสารปฐมภูมิ ทุติยภูมิ เอกสารร่วมสมัย ทั้งหนังสือ บทความต่างๆ หนังสือพิมพ์ และบทบรรยายต่างๆ ที่เผยแพร่ในรูปแบบเอกสารหรือสื่อมีเดีย การศึกษาพบว่า 1) คำว่า อุมมะตัน วะสะฎอ์ ที่กล่าวถึงในอายะฮ์อัลกุรอาน หมายถึง ประชาชาติของนบีมุฮัมมัด และคำว่า วะสะฎอ์ หมายถึง ความถูกต้อง ความเที่ยงตรงและเที่ยงธรรม สิ่งที่ดีและประเสริฐที่สุด ความพอดี สิ่งที่ดีที่อยู่ระหว่างสิ่งที่ไม่ดี และความสมบูรณ์ และคำว่า อัลวะสะฎียะฮ์ สามารถที่จะใช้ คำว่า แนวทางสายกลาง ได้ แต่คำนี้จะต้องอยู่ในกรอบของความหมายตามที่กล่าวมา 2) หลักอัลวะสะฎียะฮ์ปรากฏอยู่ในทุกมิติของศาสนาอิสลาม และมิติต่างๆ ที่นำเสนอในบทความนี้มีดังต่อไปนี้ คือ ในด้านความเชื่อ ในด้านการปฏิบัติ ในด้านกายภาพและจิตวิญญาณ ในด้านการเมืองและปกครอง ในด้านเศรษฐกิจการเงิน ในด้านชาติกำเนิดเพศชายและเพศหญิง ในด้านเพศสัมพันธ์ ในด้านโภชนาการ และในด้านสถานที่ 3) การประยุกต์ใช้หลักอัลวะสะฎียะฮ์ของมุสลิมสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือกลุ่มที่เข้าใจหลักอัลวะสะฎียะฮ์อย่างถูกต้อง ครอบคลุม และสามารถนำไปปฏิบัติใช้ให้เกิดผลจริงทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและสังคมโดยรวม กลุ่มที่ 2 คือกลุ่มที่เข้าใจหลักอัลวะสะฎียะฮ์อย่างไม่ถูกต้อง เข้าใจอย่างผิดเพี้ยน หรือไม่เข้าใจในหลักอัลวะสะฎียะฮ์ สำหรับคนที่มีเชื้ออิสลามส่วนใหญ่เข้าใจว่า อิสลามที่ถูกต้องคือศาสนาที่สุตโต่ง มุสลิมที่หย่อนยานคือมุสลิมสายกลาง และเข้าใจอีกว่าการปฏิบัติสิ่งที่ดีโต่งบางอย่างของมุสลิมคือการปฏิบัติตามศาสนาอิสลามที่ถูกต้อง การแก้ไขความเข้าใจผิดในเรื่องนี้คือ ต้องแก้ไขความเข้าใจของมุสลิมเอง และการประชาสัมพันธ์เผยแพร่หลักอัลวะสะฎียะฮ์ที่ถูกต้องไปสู่สังคมโดยรวม

คำสำคัญ: หลักอัลวะสะฎียะฮ์ แนวทางสายกลาง

¹ อับบรอเฮง อาลฮูเซน อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการสอนอิสลามศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

RESEARCH

Ibbroheng Alhusain

Lecturer of Bachelor Education Program in Teaching, Faculty of
Education , Yala Rajabhat

บทนำ

อัลลอฮ์ ตะอาลา ได้คัดเลือกมุสลิมให้เป็นประชาชาติสายกลาง ดังที่อัลลอฮ์ ตะอาลา ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานว่า

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا

(البقرة : 143)

ความว่า “และเราได้ทำให้พวกเจ้าเป็นประชาชาติวะสะฎอ...” (อัลบะเกาะรอฮ์ ; 143)

ประชาชาติมุสลิมในที่นี้คือ ประชาชาติของนบีมุฮัมมัด คือลัทธิอัลลอฮ์ อะลัฮิ วะลัลลัม เมื่อกล่าวถึงประชาชาติหรืออุมมะฮ์ของนบีมุฮัมมัด ซึ่งเป็นประชาชาติสายกลางดังที่กล่าวมา นั่นก็หมายความว่าประชาชาติของนบีนอื่นๆ ที่มาก่อนหน้านบีมุฮัมมัดก็จะไม่เข้าในกรอบของความหมายของอายะฮ์ดังกล่าวนี้ เพราะฉะนั้น “อุมมะตันวะสะฎอ” เป็นคุณลักษณะพิเศษที่ถูกเลือกให้แก่ประชาชาตินี้ประชาชาติเดียวเท่านั้น

เมื่อเป็นเช่นนี้ สิ่งที่เราต้องทำความเข้าใจต่อไป นั่นก็คือ คำว่า “อัลวะสฎ” หรือ “อัลวะสะฎียะฮ์” มีความหมายว่าอย่างไร? เพื่อที่มุสลิมจะได้เข้าใจอย่างถ่องแท้และไม่สับสน มิใช่เข้าใจแบบผิดเพี้ยน หรือเข้าใจในลักษณะที่ไม่สมบูรณ์ เอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง และเมื่อเข้าใจความหมายของอัลวะสะฎียะฮ์อย่างถ่องแท้แล้ว เราสามารถใช้แทนด้วยคำว่า “สายกลาง” ได้หรือไม่? อย่างไร? เมื่อรู้ถึงความหมายของคำนี้แล้ว เราจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างไร?

อัลวะสะฎียะฮ์เป็นการกำหนดหรือเป็นการเลือกโดยอัลลอฮ์ ตะอาลา ผู้ทรงสร้าง แก่ประชาชาตินี้ เพราะฉะนั้นประชาชาตินี้เป็นประชาชาติสายกลางโดยหลักการ การทำความเข้าใจหลักอัลวะสะฎียะฮ์จึงจำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคน เพื่อที่จะนำความเข้าใจที่ถูกต้องนี้ไปใช้ในวิถีชีวิตในฐานะที่เป็นมุสลิมซึ่งเป็นอุมมะฮ์หรือประชาชาติของนบีนบีมุฮัมมัด และที่สูงส่งที่สุดคือเป็นบ่าวของอัลลอฮ์ผู้ทรงสร้างที่ได้คัดเลือกให้เป็นประชาชาติอัลวะสะฎียะฮ์ที่พระองค์ทรงประสงค์

การทำความเข้าใจในหลักอัลวะสะฎียะฮ์ในอิสลาม

1. ที่มาของคำว่า อัลวะสะฎียะฮ์

อัลวะสะฎียะฮ์เป็นคำที่ปรากฏในอัลกุรอานในซูรอฮ์อัลบะเกาะรอฮ์ ว่า

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا (البقرة : 143)

ความว่า “และเช่นกัน เราได้เลือกพวกเจ้าให้เป็นประชาชาติวะสะฎอ เพื่อที่พวกเจ้าจะได้เป็นสักขีพยานต่อมนุษย์ทั้งหลาย และเพื่อให้เราะฮ์ลุส(มุฮัมมัด)เป็นสักขีพยานต่อพวกเจ้า” (อัลบะเกาะรอฮ์ : 143)

คำๆนี้ มีเพียงคำเดียวและที่เดียวที่ปรากฏในอัลกุรอาน และอายะฮ์นี้ปรากฏอยู่ในกึ่งกลางของซูรอฮ์อัลบะเกาะรอฮ์ ซึ่งซูรอฮ์นี้มีอายะฮ์ทั้งหมด 186 อายะฮ์ อายะฮ์นี้เป็นอายะฮ์ที่ 143 ซึ่งเป็นกึ่งกลางของซูรอฮ์นี้พอดี การที่อัลลอฮ์ ตะอาลา ได้กำหนดสถานที่ของอายะฮ์นี้เช่นนี้ อาจจะมีอิกมะฮ์หรือนัยยะซ่อนเร้นอะไรที่พระองค์จะบอกกล่าวแก่มนุษย์ ซึ่งผู้เขียนขอวิเคราะห์ในช่วงท้ายของบทความนี้

2. ความหมายโดยรวมของอายะฮ์

ในอายะฮ์นี้อัลลอฮ์ ตะอาลา ประสงค์ที่จะบอกให้ประชาชาติของนบีมุฮัมมัดได้รับทราบว่า พระองค์ได้กำหนดให้ประชาชาตินี้เป็นประชาชาติวะชะฎอ ประชาชาติวะชะฎอเป็นประชาชาติที่ดีเลิศ เป็นประชาชาติที่ถูกคัดเลือก เป็นประชาชาติที่มีเกียรติเหนือประชาชาติของนบีนอื่นที่มาก่อนหน้านี้ อัลลอฮ์ ตะอาลา ได้กล่าวในตอนต้นของอายะฮ์ดังกล่าวว่า

وَكذلكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا

คำว่า (جَعَلْنَاكُمْ) หมายถึง เราได้กำหนดหรือได้คัดเลือกพวกเจ้าจากบรรดามนุษย์ทั้งหลายที่มาก่อนพวกเจ้า

และคำว่า (وَسَطًا) หมายถึง พวกเจ้า พวกเจ้าในที่นี้คือบรรดาผู้ศรัทธาและผู้เจริญรอยตามท่านนบีมุฮัมมัด นั่นก็คือประชาชาติของนบีมุฮัมมัดนั่นเอง

และคำว่า (وَسَطًا) หมายถึง กลาง สายกลาง ความเป็นสายกลาง ซึ่งความหมายของความเป็นสายกลางตรงนี้โดยรวมคือ ความเที่ยงธรรม ความสมบูรณ์ เพราะประชาชาติของนบีมุฮัมมัดเป็นประชาชาติที่มีชะรีอะฮ์ที่เที่ยงธรรมและสมบูรณ์แบบ

และอัลลอฮ์ ตะอาลา ได้กล่าวในอายะฮ์ดังกล่าวหลังจากนั้นอีกว่า

لَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ

คำว่า (شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ) หมายถึง เป็นสักขีพยานแก่ปวงมนุษย์ทั้งหลาย มนุษย์ทั้งหลายในที่นี้ คือบรรดาประชาชาติของนบีก่อนๆ การที่ได้เป็นสักขีพยานของประชาชาตินี้แก่ประชาชาติของนบีก่อนๆ จึงบ่งบอกถึงเกียรติที่ได้รับมาจากอัลลอฮ์ ตะอาลา ตามที่พระองค์ได้กล่าวมาแล้วว่า “เราได้กำหนดให้พวกเจ้าเป็นอุมมะฮ์วะชะฎอ”

และอัลลอฮ์ ตะอาลา ได้กล่าวหลังจากนั้นอีกว่า

وَيَكُونُ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا

ซึ่งมีความหมายโดยรวมว่า และเพื่อที่เราจะสูงละจะได้เป็นสักขีพยานแก่พวกเจ้าอีกทอดหนึ่งหลังจากที่พวกเจ้าได้เป็นพยานแก่คนอื่นมาแล้ว เพราะฉะนั้นประชาชาตินี้จึงเป็นประชาชาติที่มีเกียรติและเป็นประชาชาติที่ดีที่สุด การที่ประชาชาตินี้ได้เป็นประชาชาติที่ดีที่สุดนั้นก็เพราะมีชะรีอะฮ์ที่ดีที่สุดและสมบูรณ์ที่สุด มีนบีที่ประเสริฐที่สุด

3. ความหมายของคำว่า “อัลวะสะฎียะฮฺ”

เมื่อเป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่า ประชาชาตินี้เป็นประชาชาติที่ถูกคัดเลือก ดังที่อัลลอฮฺ ตะอาลา ได้กล่าวไว้ตอนต้นว่า (وَجَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا) นั่นก็คือ เป็นประชาชาติที่ดีที่สุด เพราะเป็นอุมมะตันวะสะฎอ เพราะฉะนั้นสิ่งที่เราจะต้องมาทำความเข้าใจต่อไป ก็คือ คำว่า อัลวะสะฎียะฮฺ มีความหมายว่าอย่างไร?

คำว่า “الوسطية” (อ่านว่า : อัลวะสะฎียะฮฺ) มาจากคำว่า “الوسط” อับดู อัลสุอูด (1/172) กล่าวว่า อัลวะสะฎียะฮฺ คือ ศูนย์กลางระหว่างทิศต่างๆ และทุกทิศทางจะมีความเกี่ยวพันกันอย่างพอดีพอเหมาะและสมดุลตามพจนานุกรมในเว็บไซด์ อัลมะอานี ให้ความหมาย อัลวะสะฎียะฮฺ ว่า กึ่งกลางระหว่างสองสิ่ง ความพอดีของทุกสิ่ง ความประเสริฐที่สุด ความเป็นกลาง

นักวิชาการอิสลามได้ให้ความหมายของคำว่า อัลวะสะฎียะฮฺ ซึ่งคำนี้เป็นที่มาของคำว่า อัลวะสะฎียะฮฺในอิสลาม มีด้วยกันหลายความหมาย แต่ละความหมายมีความเชื่อมโยง และสัมพันธ์กัน และเป็นการอธิบายซึ่งกันและกันและความหมายเหล่านั้นคือการอธิบายสถานะของศาสนาอิสลามที่นำมาโดยนบีมุฮัมมัดและอธิบายถึงสถานะของประชาชาตินี้ด้วยเช่นกัน

ความหมายของ อัลวะสะฎียะฮฺ มีดังต่อไปนี้

(1) ความเที่ยงธรรมและเที่ยงตรง

ท่านนบีมุฮัมมัด คือลัลลอฮฺ อะลยฺฮิ วะสัลลัม ได้อธิบายคำว่า วะสะฎอ ในอายะฮฺอัลกุรอานข้างต้นว่า (...الوسط العدل...) ความว่า ...ท่านนบีกกล่าวว่า “อัลวะสะฎียะฮฺ หมายถึง ความเที่ยงธรรม” (อิบนุ อับดุลอะซียะฮฺ, เลขที่ 31684) ความเที่ยงธรรมอันเนื่องมาจากที่คัมภีร์ที่ถูกประทานให้แก่ประชาชาตินี้เป็นคัมภีร์ที่เที่ยงธรรมและสมบูรณ์ที่สุด (อิสมาอีล ลุตฟี จะปะกียา, 2558 : 2) ด้วยเหตุนี้ ประชาชาติของนบีมุฮัมมัดจึงเป็นประชาชาติที่เที่ยงธรรม

ด้วยเหตุที่คัมภีร์อัลกุรอานเป็นคัมภีร์ที่เที่ยงธรรมและสมบูรณ์ ศาสนาอิสลามจึงเป็นศาสนาที่เที่ยงธรรมและสมบูรณ์ อิสลามจึงถูกส่งมาแก่มนุษย์ทุกคนเพื่อประกาศแนวทางในการสร้างความเที่ยงธรรมให้เกิดขึ้นบนหน้าแผ่นดิน ศาสนาอิสลามจึงประกาศสงครามกับความอธรรมทุกอย่าง เพราะฉะนั้นศาสนาอิสลามและประชาชาติอิสลามจะเป็นหลักชัยพยานแก่มนุษย์ทั้งมวล และศาสนาอิสลามเป็นมาตรวัดว่าสิ่งใดถูกต้องเที่ยงธรรม และสิ่งใดผิด

(2) ดีที่สุด ประเสริฐที่สุด และสูงส่งเหนือสิ่งอื่นใด

อัลวะสะฎียะฮฺ คือ ดีที่สุด ประเสริฐที่สุด และสูงส่งที่สุด ตามที่อัลลอฮฺ ตะอาลา ได้กล่าวในอายะฮฺที่ 28 ซูรอฮฺ อัลเกาะลัม ว่า

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ

นักอรรถาธิบายตัฟซีร์ให้ความหมายคำว่า (أَوْسَطُهُمْ) ว่า “ผู้ที่เที่ยงธรรมที่สุดและดีที่สุดในหมู่พวกเขา” (อิบนุ กะษีร, : 8/196) และคำพูดของท่านอุมัยรฺเกี่ยวกับสภาพของชาวกุเรซ ว่า

هُمْ أَوْسَطُ الْعَرَبِ نَسَبًا وَدَارًا

ความว่า “...ชาวกุเรซเป็นชาวอาหรับที่ประเสริฐที่สุด...” และท่านนบีสอนให้ประชาชาติของท่านว่าเมื่อขอสวนสวรรค์ก็จงขอสวนสวรรค์ที่ปราศจากสิ่งไม่ดี โดยที่ท่านนบีกกล่าวว่า (أَوْسَطُ الْجَنَّةِ) เพราะที่ปราศจากสิ่งไม่ดีเป็นสวนสวรรค์ชั้นสูงสุด เพราะฉะนั้น คำว่า أَوْسَطُ มีความหมายว่า สูงส่งหรือสูงสุด

ด้วยเหตุนี้ ประชาชาตินี้จึงเป็นชาติที่ดีที่สุด ประเสริฐที่สุด และสูงส่งที่สุด การที่ได้เป็นประชาชาติที่ดีและประเสริฐที่สุด เนื่องจากอัลลอฮ์ได้ประทานคำสอนที่ดีที่สุดและประเสริฐที่สุด คือ ศาสนาอิสลาม เพราะฉะนั้น ผู้ที่สามารถปฏิบัติตามคำสอนของอิสลามได้มากเท่าไรผู้นั้นก็ย่อมเป็นผู้ที่มีความประเสริฐมากไปเท่านั้น

(3) ความปานกลางระหว่างสองสิ่งที่ไม่ดี

ท่านอิบนุญะรียร์ อัญญาบะรียร์ กล่าวว่า คำว่า วะสะฎูฮ์ ในอายะฮ์ข้างต้นมีความหมายว่า “ความปานกลางระหว่างสองชั่วของความเลเยิด นั้นคือ มากหรือสูงเกินไปและน้อยหรือต่ำเกินไปจากขอบเขตที่แท้จริง” (อัญญาบะรียร์ , ... : 2/338)

เพราะฉะนั้นทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในคำสอนของอิสลามเป็นความดีทั้งหมด เป็นความดีที่ปฏิเสธและไม่สามารถหักล้างความเลเยิดและความหย่อนยานที่คอยกัดเซาะความดีให้หมดไปและบ่มเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งความเลเยิดให้เกิดขึ้นกับตัวเอง ครอบครัว ศาสนาและสังคม

(4) ความถูกต้อง

เมื่อคำว่า อัลวะสฎูฮ์ คือความเที่ยงธรรม และความเที่ยงธรรมคือความถูกต้อง อัลลอฮ์ ตะอาลา กล่าวในซูรอฮ์ ความว่า “ความถูกต้องนั้นมาจากพระเจ้าของเจ้า”(อัลบะเกาะรอฮ์ : 147) อิสลามคือความถูกต้อง เพราะฉะนั้นประชาชาติอิสลามคือประชาชาติที่อยู่บนหลักการที่ถูกต้อง หลักการทั้งที่มาจากหลักชารีอะฮ์และหลักทางธรรมชาติ ประชาชาติอิสลามมีคัมภีร์ที่มาจากพระเจ้าอย่างแท้จริง คือ อัลกุรอาน เป็นคัมภีร์ที่ยังคงมีสภาพเหมือนเดิม ไม่มีการสังคายนาและการเปลี่ยนแปลงใดๆเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นอัลกุรอานยังคงสภาพความถูกต้องและเที่ยงตรงจนถึงปัจจุบัน และจะยังคงสภาพเหมือนเดิมจนถึงวาระที่พระเจ้าจะยกขึ้นไปยังพระองค์ และเพราะคำสอนที่มาจากอัลกุรอานอีกเหมือนกันที่ทำให้ประชาชาติอิสลามมีความเข้าใจและใช้ชีวิตอย่างถูกต้องตามหลักทางธรรมชาติ

(5) ความพอดี

เมื่อคำว่า อัลวะสฎูฮ์ คือ ความปานกลางที่ไม่มากจนเกินไปและไม่ลดน้อยจากความปานกลางจนเกินไป เพราะฉะนั้นอัลวะสฎูฮ์ ก็คือความพอดีเพราะฉะนั้น อิสลามก็คือความพอดี คำสอนทุกอย่างที่มีอยู่ในอิสลามไม่มีสิ่งใดที่ขัดกับความพอดี ความพอดีที่มีอยู่ในทุกเรื่อง ความพอดีในทุกระดับ แม้จะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่แค่ไหนก็ตาม อิสลามไม่เคยละเลยความพอดี ความพอดีที่ปราศจากสิ่งที่เกินเลย ความพอดีที่ไม่ขาดหายหรือบกพร่อง ความพอดีที่มีอยู่ในทุกแง่มุม เพราะฉะนั้นประชาชาติอิสลามคือประชาชาติที่มีความพอดี

(6) ความสมบูรณ์

เมื่อคำว่า อัลวะสฎูฮ์ คือ สิ่งที่ดีที่สุด เพราะฉะนั้น สิ่งที่ดีที่สุดคือสิ่งที่สมบูรณ์ที่สุด ครอบคลุมที่สุด อิสลามเป็นศาสนาเดียวที่พระเจ้าประกาศว่า เป็นศาสนาที่สมบูรณ์² ศาสนาอิสลามในที่นี้ คือศาสนาอิสลามที่นำมาโดยนบีมุฮัมมัด เพราะศาสนทูตก่อนนบีมุฮัมมัดมีหลายคน และศาสนทูตทุกคนก็นำสาส์นของพระเจ้ามาสู่ประชาชาติของท่านทุกคน สาส์นเหล่านั้นคือสาส์นแห่งอิสลามหรือศาสนาอิสลามนั่นเอง แต่สาส์นที่นำโดยมุฮัมมัดเป็นสาส์นที่สมบูรณ์³ สามารถใช้ได้กับผู้คนทุกเชื้อชาติ ทุกยุคทุกสมัย

² ดู อัลกุรอาน อายะฮ์ที่ 3 ซูรอฮ์ อัลมาอิดะฮ์

³ ดูอัลกุรอาน อายะฮ์ที่ 107 ซูรอฮ์ อัลอันบียาฮ์

จากความหมายของ อัลวะสะฎียะฮ์ ที่กล่าวมาทั้งหมดดังกล่าวนี้ เมื่อผนวกกับความหมายของอัลกุรอานโดยรวมที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ เราจะพบว่า อัลวะสะฎียะฮ์ ถูกบรรจุไว้ในศาสนาอิสลามที่ถูกประทานลงมาแก่นบีมุฮัมมัด ซึ่งมีแหล่งที่มาคืออัลกุรอานและสุนนะฮ์ของท่านนบี เพราะฉะนั้นทุกความหมายที่กล่าวมาสามารถบูรณาการในหนึ่งเดียวคืออิสลาม สำหรับมุสลิมที่สามารถปฏิบัติตามหลักคำสอนทุกอย่างของศาสนาอิสลามก็ถือว่า เป็นประชาชาติวะสะฎอ แต่สำหรับมุสลิมที่ไขว่เขวจากหลักคำสอนที่ถูกต้อง เช่น มุสลิมที่ตั้งภาคีกับพระผู้เป็นเจ้า มุสลิมที่อุตริในเรื่องศาสนาในด้านต่างๆ ก็อาจจะถือได้ว่า มุสลิมผู้นี้มิได้อยู่ในหลักอัลวะสะฎียะฮ์ แม้ว่าเขาจะเป็นประชาชาติของท่านนบีมุฮัมมัดในภาพรวมก็ตาม

สำหรับผู้ที่ยึดถือศาสนาอื่นที่มีใช้ศาสนาอิสลาม แต่ถูกกำเนิดมาในช่วงเวลาของท่านนบีมุฮัมมัด ก็ไม่ถือว่าเป็นประชาชาติวะสะฎอ เพราะพวกเขาเหล่านี้ไม่ได้ยึดแหล่งที่มาของอัลวะสะฎียะฮ์คือ อัลกุรอานและสุนนะฮ์ไปใช้ในชีวิตจริง เพราะฉะนั้น ประชาชาติวะสะฎอ คือ ประชาชาติหรืออุมมะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัดที่ยึดมั่นในคำสอนที่มาจากอัลกุรอานและสุนนะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัดอย่างถูกต้องและไม่บิดเบือน

4. การใช้ความหมายของ อัลวะสะฎียะฮ์ ในภาษาไทย

เมื่อเราเข้าใจอายะฮ์อัลกุรอานเกี่ยวกับเรื่องนี้ และเราก็เข้าใจความหมายของอัลวะสะฎียะฮ์แล้ว เราจะต้องรู้อีกว่า เราสามารถใช้แทนคำนี้ในภาษาไทยว่าอย่างไร? และเราสามารถใช้คำนี้ด้วยคำว่า สายกลาง หรือ แนวทางสายกลางได้หรือไม่? หรือจะใช้แทนด้วยคำว่า ดุลยภาพ หรือ ดุลยภาพแห่งอิสลาม จะถูกต้องกว่าหรือไม่?

ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิสมาอีล ลุตฟี กล่าวว่า ไม่มีคำใดที่สามารถให้ความหมายของ วะสะฎอ ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ไม่ว่า จะเป็นคำในภาษาใดก็ตาม หรือไม่มีคำใดที่ครอบคลุมความหมายทั้งหมดของ วะสะฎอ ตามความหมายที่อัลลอฮ์กล่าวไว้ในอัลกุรอาน (อิสลามอีล ลุตฟี, 2558 : 11) เหมือนคำอีกหลายๆ คำที่ใช้ในอิสลามที่ไม่สามารถใช้คำใดแทนแล้วจะมีความหมายครอบคลุมคำนั้นได้ทั้งหมด เช่น คำว่า พิณนะฮ์ มุญญิซะฮ์ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม นักวิชาการก็พยายามหาคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันเพียงความเข้าใจเมื่อพูดถึงเรื่องนี้ในภาษาอื่นๆที่มีใช้ภาษาอาหรับ

สำหรับในภาษาไทย เมื่อเราค้นหาเรื่อง อัลวะสะฎียะฮ์ ที่มีผู้เขียนในเรื่องนี้ ผลปรากฏว่า มีผู้ใช้คำว่า สายกลางหรือแนวทางสายกลาง และมีนักวิชาการมุสลิมส่วนหนึ่งได้ใช้คำว่า ดุลยภาพ ซึ่งนักวิชาการกลุ่มดังกล่าวได้อธิบายคำว่า ดุลยภาพ คือ ความสมดุลระหว่างสองสิ่ง แต่การอธิบายของ ดุลยภาพ โดยนักวิชาการกลุ่มนี้มีความแตกต่างกับการอธิบายความหมายตามที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่า ดุลยภาพ คือ ความเท่ากัน ความเสมอกัน เช่น ดุลยภาพแห่งอำนาจ เมื่ออำนาจสองอย่างสามารถคานหรือถ่วงดุลซึ่งและกัน ไม่มีอำนาจหนึ่งอำนาจใดในสองอำนาจดังกล่าวเหนือกว่ากัน เพราะทั้งสองมีอำนาจเท่าๆกัน อาจารย์เปลื้อง ณ นคร ได้อธิบายคำว่า ดุลยภาพ หมายถึง ความเท่ากัน การทำให้การเงินของรัฐมีรายรับรายจ่ายพอเพียงกัน (<http://dictionary.sanook.com>) แต่อิสลามมีเพียงหนึ่งเดียวไม่มีสอง เพราะฉะนั้นการใช้ “อัลวะสะฎียะฮ์” กับคำว่า ดุลยภาพ คงจะไม่ถูกต้องเท่าไรนัก

สำหรับคำว่า ความเป็นกลาง หมายถึง ความยุติธรรม () ซึ่งมีความหมายตรงกับคำว่า อัลวะสฎ ในภาษาอาหรับตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น เพราะฉะนั้น หากจะใช้คำว่า อัลวะสฎ หรือ อัลวะสะฎียะฮ์ ในภาษาไทยควรจะใช้คำว่า สายกลาง หรือ แนวทางสายกลาง ซึ่งเป็นความหมายที่ใกล้เคียงมากกว่า คำว่า ดุลย

ภาพ แต่เมื่อใช้คำว่า สายกลาง แทนคำว่า อัลวะสะฎียะฮ์ แล้ว ผู้ใช้คำนี้ต้องเข้าใจความหมายของคำนี้ตามความหมายของอัลกุรอานที่กล่าวมาข้างต้นและความหมายของ อัลวะสฎู ที่อธิบายมาแล้วก่อนหน้านี้อย่างครอบคลุม หากไม่แล้ว ความเข้าใจในความหมายของคำว่า สายกลาง ก็จะคาดเคลื่อน

เมื่อเราเข้าใจความเป็นสายกลางในอิสลามนั้นเป็นอย่างไรรแล้ว เราจะต้องเข้าใจอีกว่า **การปฏิบัติตามหลักการและคำสอนของอิสลามนั้น คือความพยายามปฏิบัติตามหลักการแห่งสายกลางอย่างแท้จริง มิใช่ความสุดโต่งแต่อย่างใด** แต่ความสุดโต่งในอิสลามคือผู้ที่ใช้อิสลามในทางที่ผิดอย่างเลวเถิดหรือทำในสิ่งที่ผิดแล้วอ้างว่าเป็นคำสอนของอิสลาม ซึ่งทั้งสองอย่างมิได้เป็นเนื้อหาสาระของอิสลาม อิสลามปฏิเสธความสุดโต่ง และความสุดโต่งมิใช่อิสลาม แต่ทั้งหมดที่มีอยู่ในอิสลามคือความเป็นสายกลาง เพราะฉะนั้นผู้ที่เคร่งศาสนา คือผู้ยึดหลักความเป็นสายกลางอย่างแท้จริง นั่นก็คือผู้ที่พยายามปฏิบัติตามคำสอนของอิสลามทั้งหมดและครอบคลุม

ความเป็นสายกลางในมิติต่างๆ ในอิสลาม

เมื่ออิสลามเป็นศาสนาสายกลาง คือ คำสอนทุกเรื่องและในทุกมิติในศาสนาอิสลามจึงเป็นภาพแห่งความเป็นสายกลางทั้งหมด และมุสลิมผู้ที่ปฏิบัติตามหลักคำสอนของอิสลามคือประชาชาติสายกลาง ภายใต้วลีข้อมนี้ ผู้เขียนพยายามที่จะนำเสนอความเป็นสายกลางในอิสลามในมิติต่างๆ เพื่อให้ทุกคนเห็นภาพความเป็นสายกลางในอิสลามอย่างแท้จริง

1. ในด้านความเชื่อและการศรัทธาในพระเจ้า

ความเชื่อที่เป็นสายกลาง นั่นก็คือ เชื่อในสิ่งต่างๆ ที่ถูกต้องกับความเป็นจริง หรือที่เรียกว่า สัจธรรม เมื่อมนุษย์โลกมีความเชื่อที่หลากหลาย มีความเชื่อในพระเจ้าที่ต่างกัน บางกลุ่มบางพวกเชื่อว่า พระเจ้ามีหลายองค์ บางกลุ่มเชื่อและศรัทธาในบางสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติและรอบตัว เช่น ต้นไม้ รูปปั้น ดวงดาว ดวงอาทิตย์ ภูตผีปิศาจ และอื่นๆ อีกมากมาย ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นพระเจ้าหรือเป็นสิ่งที่มีความศักดิ์สิทธิ์คู่ควรแก่การกราบไหว้และควรแก่การเชื่อศรัทธา และอีกบางกลุ่มปฏิเสธความเชื่อในเรื่องพระเจ้าอย่างสิ้นเชิง

ทั้งหมดเหล่านี้คือความเชื่อ แม้แต่ความเชื่อที่ว่าไม่มีพระเจ้านั้นก็ถือว่าเป็นความเชื่อ แต่ถ้าหากความเชื่อเหล่านี้ไม่คู่ควรแก่การกราบไหว้หรือไม่ควรยกฐานะให้เป็นพระเจ้าเพราะมิใช่ผู้ที่มีความจริงแท้หรือเชื่อว่าพระเจ้าไม่มี ก็ถือว่า ความเชื่อเหล่านี้ไม่ถูกต้องกับความเป็นจริง และก็มีใช้ความเชื่อที่เป็นสายกลาง ความเชื่อที่เป็นสายกลางคือความเชื่อที่ควรที่จะเชื่อและศรัทธา แต่ความเชื่อที่มีอยู่ในอิสลามที่นำมาโดยอัลลอฮ์ ตะอาลา ผู้สร้างสากลจักรวาลได้ยืนยันว่าเป็นความเชื่อที่ถูกต้อง

ถ้าหากว่า พระองค์คือผู้สร้างทุกสิ่งทุกอย่างอย่างแท้จริง ทุกสิ่งทุกอย่างคือสิ่งถูกสร้าง และพระองค์คือผู้ทรงสร้าง พระองค์อัลลอฮ์ ตะอาลา คือผู้ควรแก่การกราบไหว้และผู้ที่ควรแก่การให้ความเชื่อว่าเป็นพระเจ้าอย่างแท้จริง เพราะฉะนั้นการศรัทธาในอัลลอฮ์ว่าเป็นพระเจ้า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดควรแก่การกราบไหว้นอกจากพระองค์ คือแนวทางและความเชื่อที่ถูกต้อง และนี่คือแนวทางสายกลางอย่างแท้จริง

ความแตกต่างระหว่างความเชื่อของมุสลิมและศาสนิกอื่น

1.1 ความเชื่อของชาวยิวและชาวคริสต์ และความเชื่อในศาสนาอิสลาม

ชาวยิวเชื่อว่าพระเจ้าไม่มีอำนาจหรือมีอำนาจอย่างจำกัด พระเจ้ายากจน พระเจ้าเป็นเสมือนมนุษย์เป็นต้น ชาวยิวได้ลดทอนความเป็นพระเจ้าของพระองค์ ส่วนชาวคริสต์ได้ยกฐานะของนบีซาซึ่งเป็นมนุษย์ธรรมดาให้เป็นพระเจ้า และพระเจ้าของชาวคริสต์มีสามองค์

ในศาสนาอิสลามสอนว่า พระเจ้าคือผู้ทรงเดชานุภาพ ผู้มีอำนาจที่ไม่มีที่สิ้นสุด ผู้ทรงสร้างทุกสิ่ง พระเจ้าผู้ครอบครองทุกอย่าง พระองค์ไม่ได้ยากจน พระองค์ไม่เหมือนสิ่งถูกสร้างทั้งหลาย พระองค์ไม่มีผู้ให้กำเนิดและไม่กำเนิดให้ผู้อื่น พระองค์ไม่มีผู้ใดเสมอเหมือน พระองค์ผู้เป็นนิรันดร์และจะยังคงเป็นนิรันดร์

สำหรับการศรัทธาเกี่ยวกับนบีซอ (พระเยซู) ชาวยิวเชื่อว่า อีซาคือบุตรของมารีย์(นางมารีย์)ที่มีคู่กับโยเซฟผู้เลี้ยงแกะ แต่ชาวคริสต์กลับเชื่อว่าอีซาคือบุตรของพระเจ้าเพราะเกิดมาโดยไม่มีพ่อ

แต่อิสลามสอนว่า นบีมุฮัมมัดคือบุตรของมารีย์ (นางมารีย์) ซึ่งเป็นมนุษย์ผู้หนึ่งที่พระองค์ได้เป่าวิญญาณเข้าไปในครรภ์ของนาง เพราะฉะนั้นนบีมุฮัมมัดคือมนุษย์คนแรกและคนเดียวในโลกที่ไม่มีพ่อ แต่ท่านมิใช่บุตรของพระเจ้าแต่อย่างใดและก็มีบุตรจากชายผู้ด้วยเช่นกัน

1.2 ความเชื่อในศาสนาต่างๆและความเชื่อในกลุ่มคนไม่มีศาสนากับความเชื่อในศาสนาอิสลาม

เกือบทุกศาสนาในโลกนี้ มีคำสอนให้เชื่อในพระเจ้าหลายองค์ หรือเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ มากมายที่มีอำนาจบันดาลสิ่งต่างๆได้ แม้แต่ในศาสนาฮินดูหรือศาสนาคริสต์ที่เชื่อในพระเจ้าด้วยเช่นกัน แต่ในคำสอนของศาสนาทั้งสองก็ยังมีกล่าวถึงอำนาจอื่นที่มีอำนาจเสมอเหมือนพระเจ้า เช่น ในศาสนาฮินดูก็ยังมีเชลวและในศาสนาคริสต์ก็มีวิญญาณบริสุทธิ์และพระบุตรที่มีอำนาจเสมอเหมือนพระเจ้า ส่วนในศาสนาอื่นๆนอกจากสองศาสนา นี้ ก็มีความเชื่อในสิ่งต่างๆมากมายที่มีอำนาจบันดาลสิ่งต่างๆได้เสมอเหมือนพระเจ้า

สำหรับความเชื่อที่ตรงกันข้ามกับความเชื่อข้างต้น คือเชื่อว่า ไม่มีพระเจ้าที่มีอำนาจใดๆทั้งสิ้น กล่าวคือ ไม่เชื่อว่ามีพระเจ้า หรือการปฏิเสธพระเจ้านั่นเอง และเชื่ออีกว่าไม่มีสิ่งใดมีอำนาจหรือสามารถบันดาลสิ่งต่างๆได้ คนกลุ่มนี้จะปฏิเสธพระเจ้าและจะไม่เชื่อในศาสนา แต่คนกลุ่มนี้จะยึดโยงกับแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ที่ว่า ทุกอย่างที่จะเชื่อต้องสามารถพิสูจน์ได้

สำหรับศาสนาอิสลามมีคำสอนว่า พระเจ้าที่แท้จริงมีเพียงองค์เดียว พระองค์คือผู้ที่มีอำนาจอย่างแท้จริงและไม่มีสิ้นสุด พระองค์คือผู้สร้างทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่มีผู้ใดที่เสมอเหมือนพระองค์ ทุกสิ่งทุกอย่างที่นอกเหนือจากพระองค์คือผู้ถูกสร้าง เพราะฉะนั้นผู้ถูกสร้างไม่มีสิทธิ์ที่จะเสมอเหมือนพระองค์

ด้วยเหตุนี้ อิสลามห้ามการยกฐานะของสิ่งถูกสร้างให้มีสถานะเสมอเหมือนพระองค์ การยกฐานะให้เสมอเหมือนพระองค์คือตั้งภาคีกับพระองค์ ซึ่งอิสลามถือว่า เป็นอาชญากรรมที่มนุษย์กระทำต่อผู้สร้างที่ร้ายแรงที่สุดอย่างไม่น่าให้อภัย

เมื่อพระเจ้ายิ่งจริง มีอำนาจจริง อิสลามถือว่า การปฏิเสธพระเจ้ายกก็เป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงเช่นเดียวกัน การเชื่อในพระเจ้าหลายองค์หรืออำนาจศักดิ์สิทธิ์ที่หลากหลาย กับความเชื่อที่ปฏิเสธพระเจ้าและอำนาจศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ อย่างสิ้นเชิง คือความเชื่อที่ตรงกันข้ามกัน ส่วนอิสลามคือความเชื่อที่อยู่ระหว่างสองความเชื่อที่แตกต่างนี้

2. การปฏิบัติศาสนกิจ

2.1 การปฏิบัติศาสนกิจที่พอดี

ศาสนาอิสลามได้กำหนดรูปแบบวิธีในการปฏิบัติศาสนกิจอย่างชัดเจน และการปฏิบัติศาสนกิจมีทั้งที่เป็นภาคบังคับ ภาคสนับสนุนส่งเสริมให้ปฏิบัติ และยังมีภาคต้องห้ามมิให้ปฏิบัติ และไม่สนับสนุนให้ปฏิบัติ การปฏิบัติศาสนกิจในส่วนของภาคบังคับนั้น มุสลิมทุกคนจำเป็นต้องปฏิบัติ แต่ก็ยังมีข้อผ่อนปรนให้ลดหย่อนหรือละเว้นได้ในบางสถานการณ์ที่สามารถลดหย่อนหรือละเว้นได้

เช่นกัน ในส่วนของภาคต้องห้ามหรือไม่สนับสนุนให้ปฏิบัติ ในบางช่วงเวลาอิสลามก็ไม่ห้ามในสิ่งที่เคยเป็นสิ่งต้องห้ามเมื่อมีหรืออยู่ในเหตุการณ์จำเป็นที่ต้องอนุญาตในสิ่งต้องห้ามเหล่านั้น ส่วนในภาคที่อิสลาม

สนับสนุนและส่งเสริมให้ปฏิบัตินั้นก็ขึ้นอยู่กับส่วนบุคคลที่จะเลือกปฏิบัติหรือไม่ จะปฏิบัติน้อยหรือจะมาก แต่ถ้าเลือกที่จะปฏิบัติศาสนกิจอย่างมากมาย ปฏิบัติอย่างเอาเป็นเอาตาย ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อตัวเอง กระทั่งต่อการหาเลี้ยงชีพ กระทั่งต่อครอบครัวและคนรอบข้าง หากเป็นเช่นนี้ อิสลามจึงไม่อนุญาตให้กระทำ เพราะขัดกับหลักสายกลางในอิสลาม

ความเข้าใจในเรื่องหลักปฏิบัติศาสนกิจและเนื้อหาอิสลามโดยรวมจึงเป็นเรื่องจำเป็นในอิสลาม เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามหลักสายกลางหรือหลักวะชะฮียะฮ์ได้ถูกต้อง อีกข้อหนึ่งที่ควรต้องกล่าว ณ ที่นี้ ก็คือ การปฏิบัติศาสนกิจหรือที่เรียกในอิสลามว่า อิบาดาต นั้น ครอบคลุมการกระทำทุกอย่างที่อิสลามส่งเสริมในกระทำการ และการกระทำทุกอย่างที่อิสลามสนับสนุนให้กระทำถือว่าเป็นการกระทำความดี เช่น การทำงานหาเลี้ยง การค้าขาย การทำไร่ทำสวน การสอนหนังสือ การเป็นทหารตำรวจ การเป็นนายจ้างและลูกจ้าง และอื่นๆ ล้วนแล้วทั้งหมดเป็นความดี

การเข้าใจในประเด็นนี้จึงเป็นจุดสำคัญในการแก้ปัญหาแนวคิดที่ไม่ถูกต้อง และสามารถจัดระดับความสำคัญที่ต้องทำในชีวิตประจำวันของมุสลิม เมื่อเข้าใจว่า ทุกอย่างคือการปฏิบัติศาสนกิจ เมื่อทำงานหาเลี้ยงชีพคือการปฏิบัติศาสนกิจ และเป็นสิ่งจำเป็นที่มนุษย์จะต้องทำ แต่บางคนเข้าใจว่า การทำงานหาเลี้ยงชีพเป็นการบั่นทอนการปฏิบัติศาสนกิจ ถ้าจะปฏิบัติศาสนกิจต้องทำงานหาเงินแต่น้อยๆ อยู่ในมัสยิดนานๆ เพราะจะได้ปฏิบัติศาสนกิจมากๆ แนวคิดนี้เป็นแนวคิดที่ผิดมหันต์ เพราะการปฏิบัติศาสนกิจแต่ละอย่างมีช่วงเวลาที่ชัดเจน การปฏิบัติศาสนกิจในมัสยิดก็มีช่วงเวลา การปฏิบัติศาสนกิจหลายอย่างก็ได้จำกัดอยู่แต่ในมัสยิด แต่กระทำการไหนก็ได้ และการทำงานหาเลี้ยงชีพก็เป็นการปฏิบัติศาสนกิจอย่างหนึ่งที่ต้องทำและหลักเลี้ยงมีได้ เพราะฉะนั้น ความเข้าใจที่ถูกต้องและการปฏิบัติได้จริงจึงเป็นสิ่งสำคัญ และนี่คือแนวทางสายกลางที่เป็นคำสอนของอิสลาม

2.2 การปฏิบัติศาสนกิจตามการปฏิบัติของท่านนบีคือแนวทางสายกลาง

การปฏิบัติศาสนกิจตามท่านนบีได้กระทำถือได้ว่า เป็นการปฏิบัติศาสนกิจตามแนวทางสายกลาง ท่านนบีได้กระทำให้แบบไหน มากน้อยเพียงใด เวลาไหนที่ท่านนบีได้กระทำ และเวลาไหนที่ท่านนบีได้งดไว้ ท่านนบีได้กระทำเป็นแบบอย่างไว้แล้วในทุกๆ เรื่อง การกระทำทุกอย่างของท่านนบีคือแบบอย่างของความเป็นสายกลาง อัลลอฮ์ ตะอาลา ได้กล่าวเกี่ยวกับการตามท่านนบีว่า

ความว่า “แท้จริงในตัวของท่านเราะสูลเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับพวกเจ้า..” (อัลอะห์ซาบ : 21)

เมื่อการกระทำของท่านนบีคือทางสายกลางที่สามารถนำเอาเป็นแบบอย่าง ปัญหาที่ตามมาก็คือ ในแต่ละเรื่องที่จะนำไปปฏิบัติมีหลักฐานชัดเจนเพียงใด ในบางเรื่องมีความชัดเจนพอ จึงไม่จำเป็นในการตีความใดๆ อีก ซึ่งสามารถเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ทันที แต่อีกหลายๆ เรื่องยังต้องการถกเถียงเพื่อหาว่าท่านนบีทำแบบใดในเรื่องนั้นๆ จึงทำให้เกิดทัศนะที่หลากหลายในแต่ละเรื่อง ซึ่งทำให้เกิดมัสฮับฟิกฮ์ตามมา แต่อย่างไรก็ตามทัศนะต่างๆ เหล่านั้นก็ล้วนแต่เพื่อหาคำตอบว่าท่านนบีปฏิบัติในแต่ละเรื่องแบบใด เพื่อจะได้ปฏิบัติตามท่านนบีให้ใกล้เคียงมากที่สุด

เพราะฉะนั้น การปฏิบัติศาสนกิจใดๆ ที่มีจำนวนที่ขาดจากการกระทำของท่านนบี โดยเฉพาะจำนวนที่ลดลงไปในเรื่องของภาคบังคับ หรือการปฏิบัติที่เพิ่มมาจากท่านนบีได้กระทำ หรือกระทำในสิ่งที่ท่านนบีไม่ได้ปฏิบัติเลย ก็อาจจะถือได้ว่า ผู้ปฏิบัติศาสนกิจผู้นั้นอาจจะถือได้ว่า กำลังออกจากสายกลางในด้านปฏิบัติศาสนกิจ

2.3 การปฏิบัติศาสนกิจที่อยู่ระหว่างความยากลำบากกับความพล่อยปละละเลย

การปฏิบัติศาสนกิจคือสิ่งที่มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ แม้ถึงกระนั้นก็ตาม อิสลามก็ไม่ต้องการสร้างความยากลำบากให้เกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติ เมื่อผู้ปฏิบัติไม่สามารถกระทำได้ในสภาพหนึ่ง หรือเวลาหนึ่ง อิสลามก็อนุญาตให้กระทำเท่าที่มีความสามารถ หรือให้งดกระทำในเวลาหนึ่ง แต่ไปชดเชยได้ในอีกเวลาหนึ่งเป็นต้น แต่ไม่ถึงกับยกเลิกหรือละเลยโดยไม่ต้องทำใดๆเลย การปฏิบัติศาสนกิจในอิสลามจึงอยู่ระหว่างการบังคับที่สร้างความลำบากในแกชีวิตและการพล่อยปละละเลย ซึ่งทั้งสองส่วนถือว่า มีใช้แนวทางสายกลาง

ตามเจตนารมณ์ของหลักการอิสลาม คือให้มุสลิมดำรงชีวิตด้วยหลักการอิสลามที่ไม่สร้างความยากลำบาก⁴ เพราะศาสนาอิสลามมิได้มาเพื่อสร้างความยากลำบาก⁵ เมื่อเจอความยากและความง่ายก็จงให้เลือกความง่ายตราบใดที่อยู่ในกรอบของความถูกต้อง

ในพจนานุกรมของท่านนบีมุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ก็มีการยืนยันในเจตนารมณ์นี้ ดังที่ปรากฏในหะดีษบันทึกโดยบุคอรี ท่านนบีกล่าวไว้ว่า **“จงทำ(เรื่องศาสนา)ให้ง่าย และอย่าทำ(เรื่องศาสนา)ให้ยาก”** และในการบันทึกของท่านอิมามบุคอรี รายงานโดยท่านหญิงอาอิชะ ร่อฎียัลลอฮุอันฮา กล่าวว่า **“เมื่อท่านนบีมุฮัมมัด ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ถูกเสนอให้เลือกกระหว่างสองประการ ก็ย่อมจะเลือกสิ่งที่สะดวกกว่า เว้นแต่(สิ่งที่สะดวกกว่า)จะเป็นความผิด หากเป็นความผิดก็จะเป็นผู้ห่างไกลที่สุดจากมัน”** และในการบันทึกของท่านอิมามบุคอรีเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่อาหรับ(ชนบท)คนหนึ่ง ปัสสาวะในมัสยิดและศอฮาบะฮ์ได้ประณาม แต่ท่านนบี ศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ได้กล่าวว่า **“พล่อยเขา และจงเอาภาชนะที่มีน้ำมาเท แท้จริงพวกท่านถูกส่งมา(ให้เทศนา)เป็นผู้อำนวยความสะดวก มิได้ถูกส่งมาเพื่อสร้างความลำบาก”**

3. ความเป็นกลางในด้านกายภาพและจิตวิญญาณ

ความไม่สมดุลในการใช้ชีวิตของมนุษย์อีกอย่างหนึ่ง คือความเอนเอียงในด้านใดด้านหนึ่งระหว่างจิตวิญญาณและวัตถุหรือด้านกายภาพ ซึ่งหากมนุษย์ทุ่มเทหรือให้ความสำคัญในด้านใดด้านหนึ่ง และละเลยในอีกด้านหนึ่ง ความสมดุลก็หายไปจากมนุษย์ทันที ความเป็นสายกลางก็คือ การให้ความสำคัญระหว่างจิตวิญญาณและทางด้านกายภาพที่เท่ากัน ไม่หนักไปในด้านใดด้านหนึ่ง แต่ในความเป็นจริงแล้วเราจะพบว่า มนุษย์ส่วนใหญ่มักจะทุ่มเทหรือให้ความสำคัญในด้านใดด้านหนึ่งเสมอ เพราะมนุษย์ส่วนใหญ่ไม่รู้ว่ ความสมดุลเป็นอย่างไร หรือไม่เข้าใจถึงความสำคัญในแต่ละด้านนั้นเป็นอย่างไร จึงทำให้เกิดการปฏิบัติออกมาในรูปของความเอนเอียง ไม่มีความสมดุลในการใช้ชีวิตเลย

3.1 ความเอนเอียงทางด้านกายภาพและวัตถุ

ความเอนเอียงทางด้านวัตถุหรือด้านกายภาพ คือการให้ความสำคัญทางด้านกายภาพมากกว่าด้านจิตวิญญาณ กล่าวคือ ทรัพย์สินเงินทองและอำนาจเป็นสิ่งสำคัญ เพราะสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ชีวิตได้ จึงได้มีการบัญญัติคำว่า วัตถุนิยม และเชื่ออีกว่า สะสารหรือพลังงานเป็นเครื่องกำหนดลักษณะพื้นฐานของสิ่งและเหตุการณ์ทั้งหลาย แต่สสารเท่านั้นเป็นภาวะที่มีอยู่จริงนอกนั้นไม่เชื่อว่ามีอยู่จริง สิ่งที่เราเรียกว่าจิตหรือประสบการณ์ทางจิตไม่มีอยู่จริง เป็นเพียงภาวะอนุพันธ์คือ เกิดจากสสารนั่นเอง หรือเรียกได้

⁴ ดูอัลกุรอาน ในซุรอฮ์ อัลเกาะรอฮ์ อายะฮ์ที่ 185, ซุรอฮ์อันนิซาอ์ อายะฮ์ 28, ซุรอฮ์อัลมาอิดะฮ์ อายะฮ์ที่ 6 และอายะฮ์อื่นๆ อีกมากมายหลายอายะฮ์ที่มีความหมายทำนองเช่นเดียวกันนี้

⁵ ดู อัลกุรอาน ซุรอฮ์อัลฮัจญ์ อายะฮ์ 78

ว่าเป็นผลผลิตของสสารจึงได้มีการ บัญญัติว่า สสารนิยม (http://www.baanjommyut.com/library_2/extension-1/the_meaning_of_the_ontology/01.html) คนกลุ่มนี้จะให้ความสำคัญกับสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีความสุขผ่านวัตถุต่างๆที่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับร่างกายหรือทางกายภาพ ซึ่งจะละเลยไปในส่วนของจิตวิญญาณไป

3.2 ความเอนเอียงทางด้านจิตวิญญาณ

คำว่า จิตวิญญาณ ที่กล่าวถึงในบทความนี้ หมายถึง การให้ความสำคัญในการปฏิบัติทางด้านจิตวิญญาณมากกว่าการให้ความสำคัญในด้านการสรรหาทางด้านวัตถุเพื่อปรนเปรอร่างกายของตนเอง การปฏิบัติทางด้านจิตวิญญาณ เช่น การบำเพ็ญศีล การทำบุญทำทาน การปฏิบัติต่างๆที่เชื่อว่ามีผลต่อจิตวิญญาณ ซึ่งเชื่อว่ามีผลต่ออนาคตของมนุษย์ในภพภพหน้า เช่น หลังจากที่ได้ตายไปแล้วจะได้รับผลบุญที่ได้กระทำมา ความเชื่อในการให้ความสำคัญกับจิตวิญญาณเช่นนี้มีในทุกศาสนาและบางลัทธิความเชื่อ แต่เกือบทุกศาสนาเมื่อกล่าวถึงเรื่อง จิตวิญญาณ ก็จะเทหนักไปทางปฏิบัติทางจิต เช่น การจำศีล การไม่หมกมุ่นทางโลก การไม่สัมผัสทรัพย์สินเงินทอง ไม่แต่งงาน การละเว้นทางโลกทุกอย่าง ซึ่งจะเห็นว่า เมื่อบางคนเข้าไปในวงโคจรของการปฏิบัติทางธรรมก็จะทิ้งทางโลกไปเลย นี่คือการเอนเอียงไปทางด้านจิตวิญญาณ

3.3 ความเป็นกลางของศาสนาอิสลาม

ศาสนาอิสลามให้ความสำคัญกับการปฏิบัติทางจิตวิญญาณ การปฏิบัติทางจิตวิญญาณจะมีการปฏิบัติรายวัน เช่น ละหมาด การรำลึกถึงพระเจ้า การรำลึกถึงความตาย เป็นต้น การปฏิบัติรายสัปดาห์ เช่น การถือศีลอด การปฏิบัติรายปี เช่น การถือศีลอดรายปีในเดือนรอมฎอน เป็นต้น และการปฏิบัติทางจิตสามารถทำได้ในขณะทำกิจกรรมทางโลกอื่นๆ เช่น ในขณะที่ค้าขายก็สามารถรำลึกถึงพระเจ้าได้ การขับขี่ยานพาหนะก็สามารถรำลึกถึงพระเจ้าได้เช่นกัน สรุปแล้ว การปฏิบัติทางจิตมีทั้งที่มีรูปแบบเฉพาะเจาะจงและรูปแบบทั่วๆไปสามารถทำได้ทุกเมื่อ และสามารถทำได้ทุกเพศทุกวัย

ในขณะเดียวกัน ศาสนาอิสลามก็ได้ละเลยในเรื่องวัตถุและเรื่องทางโลก⁶ แต่เป็นการบังคับด้วยซ้ำ เช่น การทำงานหาเลี้ยงชีพ การเล่นการเมือง การทำสวนทำนา เป็นต้น เพราะฉะนั้น ในศาสนาอิสลามคนๆหนึ่งจะปลื้มตัวเองไปปฏิบัติธรรมโดยไม่แต่งงานหรือทิ้งครอบครัวอยู่ข้างหลังมิได้เด็ดขาด และคนๆหนึ่งจะทำงานอะไรก็ตามก็ต้องมีการปฏิบัติธรรมทั้งการปฏิบัติที่เป็นการเฉพาะหรือการปฏิบัติทั่วไปดังที่ได้กล่าวมา เพราะฉะนั้นในอิสลามต้องมีความสมดุลระหว่างจิตวิญญาณและความต้องการทางกายภาพหรือทางวัตถุ

4. ด้านการเมืองและการปกครอง

เมื่อเรารวบรวมรูปแบบการใช้อำนาจในการปกครองและการใช้อำนาจอรัฐตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เราสามารถสรุปออกเป็นสองรูปแบบใหญ่ๆ นั่นก็คือ การใช้อำนาจที่อยู่ในรูปแบบเผด็จการ และการใช้อำนาจที่ให้สิทธิแก่ประชาชนในการกำหนดบทกฎหมายเพื่อใช้เป็นรัฐธรรมนูญของรัฐในการปกครองรัฐและประชาชนหรือที่เราเรียกว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตย แต่การปกครองในรูปแบบอิสลามจะมีทั้งสองรูปแบบรวมกัน แต่มีใช้เป็นการปกครองแบบเผด็จการ และก็มีใช้เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นแนวทางสายกลางในการใช้อำนาจในการปกครองรัฐและประชาชน

4.1 การปกครองตามระบอบเสรีประชาธิปไตย

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้กำหนดเอาไว้ว่า การปกครองนั้นเป็นสิทธิของประชาชนในการออกกฎหมายเพื่อใช้ในการปกครองรัฐประเทศ และกฎหมายดังกล่าวจะต้องให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนใน

⁶ ดู อัลกรุอัน ซูรอฮฺ อาายะฮฺ

ทุกด้าน โดยที่ไม่กระทบเสรีภาพของคนอื่น หากไม่เช่นนั้นแล้ว เสรีภาพนั้นจะถูกบีบและควบคุมโดยกฎหมายของระบอบประชาธิปไตย นี่คือการกว้างๆของระบอบการปกครองในรูปแบบของประชาธิปไตย

เมื่อพิจารณาถึงคุณลักษณะการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนมีสิทธิเต็มที่ในการแสดงออก เช่น การไม่นักถือศาสนา.. การไม่เลี้ยงดูพ่อแม่ในยามแก่เฒ่า ประชาธิปไตยคือการให้เสรีแก่ประชาชนร้อยละเก้าสิบเก้าหากเสรีภาพนั้นไม่กระทบเสรีของคนอื่น

4.2 การปกครองตามระบอบเผด็จการ

การปกครองในระบอบเผด็จการจะเป็นการปกครองที่ประชาชนไม่มีสิทธิออกเสียงใดๆได้ ประชาชนจะต้องปฏิบัติตามทุกอย่าง

คือการรับเสรีภาพทั้งหมดของประชาชน และทุกอย่างจะต้องเป็นไปตามอำนาจบังคับของกฎหมายและประชาชนไม่มีสิทธินำเสนอกฎหมายทั้งสิ้น

4.3 การปกครองตามระบอบอิสลาม

อิสลามให้เสรีภาพแก่ประชาชนอย่างเต็มที่ แต่ในอีกส่วนหนึ่งอิสลามได้กำหนดตัวบทกฎหมายชัดเจนที่ประชาชนที่อยู่ภายใต้จะต้องปฏิบัติและเปลี่ยนแปลงไม่ได้ อิสลามไม่ให้สิทธิในการแก้ไขตรงนั้น

4.3 ความเป็นสายกลางของระบอบการปกครองแบบอิสลาม

การปกครองในรูปแบบอิสลามมีทั้ง เพราะฉะนั้นอิสลามที่เหมือนกับระบอบการปกครองแบบเผด็จการ และระบอบเสรีประชาธิปไตย เพราะฉะนั้นการปกครองแบบอิสลามถือ เป็นการปกครองสายกลางที่มีทั้งสองระบบรวมกัน

5. ด้านเศรษฐกิจการเงิน

5.1 รูปแบบของระบบเศรษฐกิจการเงิน

รูปแบบของระบบเศรษฐกิจอาจจะแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ หรือ 4 รูปแบบ ตามความเห็นที่ต่างกันของนักวิชาการ สำหรับการแบ่งระบบเศรษฐกิจออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

1) ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism)

2) ระบบเศรษฐกิจแบบบังคับ ซึ่งแยกเป็น แบบสังคมนิยมเสรี (Socialism) และแบบคอมมิวนิสต์ (Communism)

3) ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed Economy)

และการแบ่งระบบเศรษฐกิจออกเป็น 4 รูปแบบนั้น ก็คือ แยกระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมเสรีและแบบคอมมิวนิสต์ออกเป็น 2 รูปแบบ แต่อย่างไรก็ตาม ระบบเศรษฐกิจทั้ง 2 รูปแบบนี้มีส่วนที่คล้ายกัน <http://social-sk.blogspot.com/2007/12/economic-system.html> วันที่ 22 สิงหาคม

ระบบทุนนิยมเสรี หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่เอกชนสามารถมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินต่างๆ มีเสรีภาพในการเลือกที่จะประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ไม่ว่าในเรื่องการกำหนดนโยบายในการผลิต ว่าผลิตอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร ระบบนี้จะมีการแข่งขันระหว่างเอกชนอย่างเสรี หน่วยงานของรัฐจะเข้าไปเกี่ยวข้องน้อยที่สุด

ข้อดีของระบบเสรีนิยม ก็คือ เอกชนมีสิทธิ์และเสรีภาพในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามที่ตนถนัด กำไรและการมีระบบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเป็นแรงจูงใจทำให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ เอกชนจะทำงานอย่างเต็มที่ เนื่องจากผลิตได้มากน้อยเท่าไรก็จะได้ผลตอบแทน

หรือรายได้ไปเท่านั้น ภายใต้ระบบเศรษฐกิจระบบนี้จะมีการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์หรือเทคนิคใหม่ๆ อยู่เสมอทำให้เกิดการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

ข้อเสียของระบบนี้ คือ ก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำอันเนื่องมาจากความสามารถที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคลโดยพื้นฐาน ทำให้ความสามารถในการหารายได้ไม่เท่ากัน ผู้ที่มีความสามารถสูงกว่าจะเป็นผู้ได้เปรียบผู้ที่อ่อนแอกว่าในทางเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจแบบบังคับ เป็นระบบเศรษฐกิจที่รัฐจะเป็นผู้วางแผนการผลิตจากส่วนกลาง มีการจำกัดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคล และการทำงานของกลไกตลาด แต่เน้นการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมแก่ประชาชน ระบบนี้มี 2 รูปแบบ คือ

ระบบสังคมนิยม คือ ระบบเศรษฐกิจที่รัฐบาลเข้าไปเป็นผู้ดำเนินการผลิตโดยเน้นในด้านสวัสดิการของประชาชนในประเทศเป็นหลัก รัฐบาลเป็นผู้กำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ รัฐเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตและกิจการขนาดใหญ่ที่สำคัญ เช่น กิจการสาธารณูปโภค เอกชนไม่มีเสรีภาพในการตัดสินใจเพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจแต่ยังมีกรรมสิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สินส่วนตัว และดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจขนาดเล็ก ประชาชนทั่วไปยังมีเสรีภาพอยู่บ้าง

ระบบคอมมิวนิสต์ เป็นระบบเศรษฐกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทุกชนิด โดยรัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการในการตัดสินใจทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม โดยรัฐบาลจะกำหนดว่า จะให้ประชาชนในประเทศผลิตสินค้าและบริการอะไร ผลิตอย่างไร และเพื่อส่งให้ใครบริโภค ประชาชนไม่มีเสรีภาพในการถือครองทรัพย์สิน ไม่มีเสรีภาพในการเลือกประกอบอาชีพ หรือการเลือกซื้อสินค้าและบริการมาบริโภค

จุดเด่นของระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์ก็คือ เป็นระบบเศรษฐกิจที่ช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางฐานะและรายได้ของบุคคลในสังคม ภายใต้ระบบเศรษฐกิจนี้เอกชนจะทำการผลิตและ บริโภคตามคำสั่งของรัฐ ผลผลิตที่ผลิตขึ้นมาจะถูกนำส่งเข้าส่วนกลาง และรัฐจะเป็นผู้จัดสรรหรือแบ่งปัน สินค้าและบริการดังกล่าวให้ประชาชนแต่ละคนอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่มีการได้เปรียบเสียเปรียบ <https://sites.google.com/site/educationabouteconomics/reuxng-thi-4-rabb-sersthkic-lok-ni-paccuban> ประชาชนไม่มีเสรีภาพที่จะผลิตหรือบริโภคอะไรได้ตามใจ ถูกบังคับหรือสั่งการจากรัฐ

ระบบเศรษฐกิจแบบผสม คือ ระบบเศรษฐกิจที่นำลักษณะสำคัญของระบบทุนนิยมและสังคมนิยมมารวมไว้ด้วยกัน กล่าวคือ มีทั้งส่วนที่ปล่อยให้เอกชนตัดสินใจดำเนินการกิจกรรมทางเศรษฐกิจเอง และส่วนที่รัฐบาลเข้าไปควบคุมและวางแผนทางเศรษฐกิจ

5.2 ระบบเศรษฐกิจอิสลาม

จากการที่ผู้เขียนได้ศึกษาข้อมูลในศาสนาต่างๆ พบว่า ศาสนาเกือบทุกศาสนา –นอกจากศาสนาอิสลาม– ไม่ได้วางระบบในด้านเศรษฐกิจการเงินอย่างละเอียดครอบคลุมทุกด้านเหมือนกับระบบการเงินที่กำหนดไว้ในศาสนาอิสลาม แต่ส่วนใหญ่ที่กล่าวถึงในศาสนาเหล่านั้นคือ พิธีกรรมต่างๆ การพัฒนาจิตใจ และบทขอพรต่างๆ ผู้เขียนสามารถกล่าวตรงกันว่า ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาเดียวที่กล่าวไว้ในทุกเรื่องเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ นี่คือความสมบูรณ์ที่มีอยู่ในศาสนาอิสลาม และความสมบูรณ์เหล่านี้คือ ความเป็นสายกลางของศาสนาอิสลาม

ระบบเศรษฐกิจอิสลามให้ความสำคัญแก่ปัจเจกบุคคล หรือองค์กรต่างๆ ที่จะดำเนินธุรกิจต่างๆ ได้ แต่อิสลามก็มีข้อบังคับและข้อห้ามในการดำเนินธุรกรรมต่างๆ ในด้านธุรกิจ ข้อบังคับ อย่างเช่น ผู้ที่ทำการค้าขายจะต้องจ่ายทรัพย์สินส่วนหนึ่งเมื่อครบรอบและถึงปีที่กำหนด ให้แก่ผู้ที่สามารถรับทรัพย์สินส่วนนั้นได้

ทรัพย์สินเหล่านี้เรียกว่า ชะกาด และข้อห้าม อย่างเช่น ห้ามทำธุรกรรมใดๆที่อยู่ในรูปแบบของดอกเบี้ย เป็นต้น

ระบบเศรษฐกิจในอิสลามจะให้ความสำคัญทั้งเจ้าของทุนหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าผู้ประกอบการ และให้ความสำคัญกับลูกค้าเช่นเดียวกัน ศาสนาอิสลามจะให้น้ำหนักในการดูแลทั้งสองฝ่าย เพราะฉะนั้นรัฐบาลหรือผู้ปกครองในรัฐอิสลามจะต้องดูแลและให้ความยุติธรรมทั้งสองฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน

ตัวอย่างที่เห็นชัดเจนจากที่กล่าวมาข้างต้น คือ การดำเนินธุรกรรมของธนาคารกับเจ้าหนี้ สำหรับธนาคารทุนนิยมทั่วไปจะให้ความสำคัญกับเจ้าหนี้ เช่น เมื่อลูกหนี้สินเชื่อไม่สามารถชำระหนี้ตามเวลาที่กำหนดได้ ธนาคารสามารถยึดทรัพย์สินที่เป็นสินเชื่อของธนาคารได้โดยไม่ต้องมีการคืนส่วนเกินที่ค้างชำระกับธนาคารแต่อย่างใด แต่สำหรับธนาคารในระบบของอิสลามจะต้องคืนส่วนเกินจากที่ค้างชำระหลังจากที่ได้ขายทรัพย์สินดังกล่าวหรือขายทอดตลาดเรียบร้อยแล้ว เพราะอิสลามถือว่า ทรัพย์สินที่เกินจากการค้างชำระหนี้ นั้นเป็นทรัพย์สินเป็นทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งธนาคารไม่สามารถที่จะเอาได้ ระบบเศรษฐกิจในอิสลามให้ความสำคัญมากกว่าแค่เพียงกำไรอย่างเดียว

5.3 ความแตกต่างระหว่างระบบเศรษฐกิจทุนนิยมและสังคมนิยมกับระบบเศรษฐกิจอิสลาม

6. ด้านชาติกำเนิดของเพศชายและเพศหญิง

6.1 สถานะของผู้หญิงในอารยธรรมต่างๆ

ถ้าเรากลับไปศึกษาประวัติศาสตร์ของผู้หญิงและผู้ชายในอารยธรรมต่างๆ ของโลก อย่างเช่น ประวัติศาสตร์กรีก โรมัน เปอร์เซีย อินเดีย อาหรับ จีน ญี่ปุ่น และแม้แต่ในประวัติศาสตร์ของสยาม จะพบว่า ผู้หญิงจะมีสถานะที่ต่ำต้อยกว่าผู้ชาย ชาวกรีกถือว่า สตรีคือวัตถุอย่างหนึ่งที่สามารถซื้อขายได้ ชาวโรมถือว่า สตรีคือมนุษย์ที่ไร้วิญญาณ พวกเขาทรมานผู้หญิงด้วยการเฆี่ยนตีที่เดือตจนถึงแก่ความตาย ชาวจีนในอดีตถือว่า ผู้ชายมีสิทธิที่สามารถฝังผู้หญิงทั้งเป็น เมื่อสามีของนางเสียชีวิต ภรรยาของเขาจะเป็นมรดกของครอบครัว สำหรับชาวอินเดียในอดีตผู้หญิงจะต้องตายตามสามีที่เสียชีวิตและจะถูกฝังพร้อมกับสามี สำหรับชาวเปอร์เซีย ผู้ชายมีสิทธิที่จะแต่งงานกับญาติผู้หญิงทั้งพี่น้องบ้าน้าได้โดยไม่มีข้อยกเว้น และผู้ชายสามารถที่จะลงโทษผู้หญิงให้ถึงแก่ความตายได้ สำหรับชาวฮิวในอดีต ผู้หญิงคือสัญลักษณ์แห่งความเลวร้ายสำหรับครอบครัว ผู้หญิงที่มาประจำเดือนคือผู้หญิงที่สกปรก และสำหรับพ่อสามารถที่จะขายลูกสาวของตัวเองได้ สำหรับชาวคริสเตียน ในปี ค.ศ. 586 ชาวฝรั่งเศสได้จัดสัมมนาเพื่อศึกษาในประเด็นหัวข้อ ผู้หญิงถือว่าเป็นมนุษย์หรือไม่ใช่มนุษย์ ผู้หญิงมีวิญญาณหรือไม่มีวิญญาณ ถ้าหากว่าผู้หญิงมีวิญญาณ วิญญาณของผู้หญิงเป็นวิญญาณของมนุษย์หรือเป็นวิญญาณของสัตว์ ในสมัยกษัตริย์เฮนรี่ที่ 8 รัฐสภาอังกฤษได้ผ่านกฎหมายว่าด้วยการห้ามผู้หญิงอ่านคัมภีร์ไบเบิลเพราะผู้หญิงสกปรก ชาวอาหรับก่อนกำเนิดอิสลามมองว่า ผู้หญิงคือความอัปยศของครอบครัว ชาวอาหรับจึงฆ่าลูกสาวของตนเองด้วยการฝังทั้งเป็น (อับดุลอะซีซ อัลอะลฟี ลากู อัลมุฮตะดิม , 1424 ฮ.ศ.)

ที่กล่าวมาข้างต้น คือสถานะของผู้หญิงในอารยธรรมต่างๆ เราจะเห็นว่า ผู้หญิงเป็นเสมือนสิ่งไม่มีชีวิต หรือมีชีวิตแต่มีสถานะเสมือนวัตถุสิ่งของต่างๆ ที่สามารถซื้อขายได้ตามใจชอบ เกือบทุกอารยธรรมผู้ชายสามารถที่จะแต่งงานกับผู้หญิงได้ไม่จำกัดจำนวน ผู้ชายที่มีสถานะก็สามารถที่จะมีผู้หญิงเป็นจำนวนนับร้อยนับพันคน และที่เกินกว่านั้น ในบางอารยธรรมผู้หญิงเป็นทาสของความเชื่อที่โหดร้ายและเป็นเครื่องสังเวยในพิธีกรรมต่างๆ จึงทำให้ผู้หญิงถูกฆ่าอย่างโหดร้ายทารุณ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับสตรีเพศเช่นนี้ได้เกิดขึ้นมาในประวัติศาสตร์ชาติมาเป็นพันๆ ปีมาแล้ว

5.2 สถานะของผู้หญิงในอารยธรรมอิสลาม

ศาสนาอิสลามถูกส่งมาจากพระเจ้าเพื่อให้มนุษย์หลุดพ้นจากความอธรรมและความโง่งมของคำสอนต่างๆ ที่ดำรงอยู่บนหน้าแผ่นดิน และออกไปสู่แสงสว่างแห่งความรู้และสิทธิ์เสรีภาพของความเป็นมนุษย์ เมื่อสังคมมนุษย์ได้ยกฐานะของผู้ชายเหนือกว่าสตรีเพศเกินขอบเขตของความเป็นจริง ส่วนผู้หญิงถูกกดให้จมลงใต้ปรุพีแห่งความอธรรมอย่างไม่มีที่ท่าว่าจะมีแสงสว่างแห่งวัฒนธรรมและอารยธรรมใดบนโลกจะมาปลดแอกพันธนาการที่ผูกมัดมาอย่างยาวนาน แต่ด้วยแสงสว่างแห่งพระเจ้าที่ถูกส่งมาให้แก่นบีมุฮัมมัด ทำให้ผู้หญิงมีสิทธิ์ในด้านต่างๆ ในฐานะที่เป็นมนุษย์ อิสลามที่ถูกจงจำมานมนานก็ถูกเปิดออก อิสลามได้มาจัดความกลัวของผู้หญิงที่ถูกกำหนดโดยวัฒนธรรมของตนเอง อิสลามได้ให้ชีวิตใหม่แก่ผู้หญิงอีกครั้ง อิสลามได้ยกระดับผู้หญิง ยกย่องและให้เกียรติผู้หญิงซึ่งไม่มีอารยธรรมใดได้ให้เกียรติแก่ผู้หญิงเช่นนี้มาก่อน

อิสลามถือว่า สตรีคือพี่น้องที่มาจากท้องเดียวกันกับผู้ชาย⁷ เป็นมนุษย์เช่นเดียวกันกับผู้ชาย มีสิทธิ์ที่จะได้รับความดีเสมือนผู้ชาย ผู้ชายและผู้หญิงเป็นเสมือนเสื้อผ้าอาภรณ์ซึ่งกันและกัน อิสลามกำชับให้ปฏิบัติต่อผู้หญิงอย่างดี ผู้หญิงมีสิทธิต่างๆ มากมายในอิสลาม อิสลามไม่อนุญาตให้กระทำต่อผู้หญิงเป็นเสมือนสิ่งของหรือทรัพย์สินสมบัติที่ตกทอดในหมู่เครือญาติ และยิ่งกว่านั้น อิสลามห้ามทำมิดีมิร้ายต่อผู้หญิง หรือฆ่าผู้หญิงอย่างไม่เป็นธรรมเหมือนที่เกิดขึ้นในอารยธรรมต่างๆ เพราะอิสลามถือว่า การฆ่าคนหนึ่งจะเป็นชายหรือหญิงก็ตามเป็นเสมือนการฆ่าคนทั้งโลก

5.3 สถานภาพของผู้หญิงในปัจจุบัน

เมื่อโลกพัฒนามาจนถึงยุคที่บุชาวัดถูกเป็นเสมือนพระเจ้า และเป็นยุคที่ให้ความสำคัญในทุกด้าน โดยเสรีภาพเหล่านั้นจะต้องไม่กระทบต่อบุคคลอื่นและความมั่นคงของบ้านเมืองตามที่กล่าวอ้าง จึงมีการเรียกร้องความเสมอภาพของผู้หญิงเทียบเท่าผู้ชาย จากการที่ผู้หญิงจมปลักอยู่ในโคลนตมแห่งอารยธรรมการกดขี่ผู้หญิงมายาวนาน และอิสลามได้ตั้งสถานะที่ไร้ค่าของสตรีให้มีสถานภาพของความเป็นมนุษย์ แต่ในปัจจุบันผู้หญิงมีสิทธิเท่ากับผู้ชายหรือเหนือยิ่งกว่าผู้ชาย ผู้หญิงมีสิทธิที่จะทำตัวเหลวแหลก ผู้หญิงมีสิทธิที่จะเลือกคู่นอนของตัวเองกับใครก็ได้ และกี่ครั้งก็ได้ ผู้หญิงมีสิทธิที่จะขายอวัยวะของตนเองให้แก่ใครก็ได้ที่ตัวเองพึงประสงค์ เมื่อเสรีภาพและวัตถุนิยมมารวมกัน ณ ปัจจุบันผู้หญิงได้กลายเป็นสิ่งค้าอย่างหนึ่ง จากผู้หญิงที่ไม่มีค่าในอดีตกลับกลายเป็นผู้หญิงที่ไร้ค่าในปัจจุบัน

5.4 สถานภาพสายกลางของผู้หญิงในอิสลาม

จากที่ผู้หญิงถูกทำร้ายตามความเชื่อที่ปลูกฝังมาอย่างยาวนานและสถานะของผู้หญิงเสมือนสิ่งไม่มีชีวิต และในปัจจุบันอารยธรรมแห่งวัตถุนิยมและนิยมเสรีกลับดึงผู้หญิงให้หลุดออกมาเลยขอบเขตแห่งเกียรติของผู้หญิง ยอมแลกกับความสกปรกโส่มกับความสะดวกสบาย ทำให้ผู้หญิงในปัจจุบันไม่มีเกียรติไร้คุณค่าในฐานะที่เป็นผู้หญิง แต่อิสลามได้ยกฐานะของผู้หญิงให้สูงส่ง มีสถานะในความดีเทียบเท่าผู้ชาย อิสลามได้วางกรอบผู้หญิงในฐานะมนุษย์ที่มีค่าเพื่อปกป้องสิทธิและเกียรติของสตรีเพศ เพราะฉะนั้นอิสลามจึงประกาศสงครามกับความเชื่อที่ทำร้ายผู้หญิงและมองผู้หญิงเสมือนวัตถุที่เปลี่ยนมือตามใจชอบ และอิสลามก็ประกาศสงครามกับการพลักผู้หญิงให้ออกจากขอบเขตแห่งเกียรติไปสู่การทำลายให้เป็นผู้หญิงที่ไร้ค่าเช่นที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน นี่คือนิยามสายกลางอันแท้จริง

6. ด้านเพศสัมพันธ์

มีแนวคิดที่หลากหลายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างผู้ชายและผู้หญิง แนวคิดที่แตกต่างตามความเชื่อและวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นที่ไม่เหมือนกัน บางท้องถิ่นมองว่าผู้หญิงเป็นเครื่องบำเรอของผู้ชาย บางท้องถิ่นมองการมีเพศสัมพันธ์เป็นสิ่งที่ใคร่ควรแก่การหลีกเลี่ยง บางแนวคิดมองการมีเพศสัมพันธ์คือเสรีภาพที่มนุษย์ควรเปิดกว้างเพราะมนุษย์คือสัตว์ชนิดหนึ่งที่มีความต้องการทางเพศเหมือนกับสัตว์ทั่วไปตามธรรมชาติสร้างมา ตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เราจะเห็นว่าแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้มีมากมายหลายแนวคิด ผู้เขียนจะขอแยกประเด็นขอเรื่องนี้ดังนี้

1) การแต่งงานกับผู้หญิงที่ไม่จำกัดจำนวน ผู้ชายแต่ละคนสามารถที่จะแต่งงานกับผู้หญิงจำนวนกี่คนก็ได้ไม่มีจำนวนที่กำหนด การแต่งงานเช่นนี้ส่วนมากเกิดขึ้นในอดีต แต่ในปัจจุบันก็ยังมีส่วนที่ในบางประเทศ เช่นในประเทศในแถบแอฟริกา ประเทศอินเดีย ดังที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ต่างๆ ส่วนมากแล้ว การแต่งงานเช่นนี้ โอกาสเฉพาะคนที่ฐานะทางสังคม ได้แก่ คนรวย คนมีตำแหน่ง เป็นต้น

2) การกำหนดการแต่งงานกับผู้หญิงเพียง 1 คน

3) การมีเพศสัมพันธ์อย่างเสรี กล่าวคือ ผู้ชายและผู้หญิงสามารถที่จะมีเพศสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างเสรี โดยที่ไม่ต้องแต่งงาน และสามารถมีเพศสัมพันธ์กับใครก็ได้เมื่อทั้งสองฝ่ายยินยอม อาจจะด้วยการแลกเปลี่ยนทรัพย์สินหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตกลงระหว่างกันที่เป็นค่าตอบแทน เช่น ผู้โสเภณี ผู้หญิงหากิน เป็นต้น หรืออาจจะไม่มีการแลกเปลี่ยนใดๆเลยก็ได้ แนวความคิดนี้ได้เผยแพร่ไปทั่วทุกภูมิภาคของโลก ในหมู่เยาวชน ในหมู่คนกำลังทำงาน และโดยเฉพาะในหมู่นักศึกษา ผู้ชายหลายๆคนเปลี่ยนค่านอนเป็นว่าเล่น ซึ่งถือว่า ผิดศีลธรรมของทุกศาสนาอย่างร้ายแรง และเป็นผลทำให้เกิดโรคทางเพศสัมพันธ์ตามมาอีกด้วย

4) ความสัมพันธ์ทางเพศที่ไม่ใช่ผู้หญิงกับผู้ชาย หรือการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกัน

5) การปิดประตูการแต่งงานและการปิดกั้นความสัมพันธ์ทางเพศ เพราะเห็นว่า การมีเพศสัมพันธ์คือการแสดงออกของอารมณ์ใฝ่ต่ำ เพราะฉะนั้น การออกห่างจากเรื่องเพศถือว่า เป็นเรื่องที่ดีที่สุดที่จะให้มนุษย์หลุดพ้นจากบ่วงแห่งบาปของอารมณ์การมีเพศสัมพันธ์ในศาสนาอิสลาม

อิสลามสนับสนุนให้มีความสัมพันธ์ทางเพศ เพื่อจุดประสงค์ ประการ 1) เพื่อดำรงซึ่งเผ่าพันธุ์ 2)

1.1 ศาสนาอิสลามสนับสนุนให้มีเพศสัมพันธ์ทางเพศด้วยการแต่งงาน

1.2 ศาสนาอิสลามสนับสนุนให้มีการแต่งงานมากกว่า 1 คนเพื่อปิดประตูการล่าส่อนทางเพศ

1.3 ศาสนาอิสลามไม่อนุญาตให้ผู้ชายหรือผู้หญิงปลื้กวิเวก

1.4 ศาสนาอิสลามไม่อนุญาตให้มีเพศสัมพันธ์ระหว่างผู้ชายกับผู้ชายและผู้หญิงกับผู้หญิง

7. ความเป็นกลางในด้านโภชนาการ

แนวคิดของมนุษย์เกี่ยวกับการกินอาหารอาจจะแบ่งได้ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ กลุ่มแรก กินอาหารทุกอย่างโดยไม่จำกัดประเภท กลุ่มที่สอง คือกลุ่มที่จำกัดการกินหรือเลือกกินเฉพาะอาหารบางชนิดเท่านั้น

7.1 กลุ่มคนที่กินอาหารทุกอย่างโดยไม่จำกัดประเภท

คือกลุ่มมนุษย์ที่เลือกกินทุกอย่างที่ใจอยากกิน กินทุกอย่างที่คิดว่า สิ่งที่ยากเข้าไปนั้นมีประโยชน์หรือตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยไม่มีข้อห้ามใดๆในการเลือกที่จะกิน เช่น กินเหล้า เบียร์ สูบบุหรี่ กินสัตว์ทุกประเภทที่คิดว่ากินได้และไม่เป็นอันตราย เช่น งู สุนัข เนื้อสดๆ ในกลุ่มคนบางเผ่าจะกินแม้แต่เนื้อคน

ในบางประเทศมีการกินอวัยวะภายในของคน ในประเทศจีนเคยมีข่าวเกี่ยวกับการกินเนื้อผู้หญิงพรหมจรรย์ ในบางประเทศมีการกินเนื้อสัตว์ในขณะที่สัตว์ยังมีชีวิตอยู่ เช่นที่ญี่ปุ่นเคยมีคิลิปเผยแพร่การทอดปลาโดยที่มีการทอดครึ่งหนึ่งของปลา คือจากส่วนกลางของปลาไปจนถึงส่วนหางในขณะที่ปลายังมีชีวิตอยู่ และพวกเขาพากันหยิบกินเมนูปลาในขณะที่ปลาอ้าปากผงาดๆ แสดงถึงความเจ็บปวดอย่างแสนสาหัส และเคยมีคิลิปการเฉิงเนื้อวัวไปทำอาหารในขณะที่วัวยังไม่ได้เชือดแต่อย่างใด

ลักษณะการกินของคนกลุ่มนี้ คือกินไม่เลือก กินทุกอย่าง กินแม้กระทั่งสัตว์ที่ยังไม่ตาย หรือกระทั่งเนื้อคน ในคนบางกลุ่มของกลุ่มนี้ไม่สามารถที่เอาศาสนามาเป็นข้อบังคับปฏิบัติและเป็นบรรทัดฐานได้ เพราะเห็นว่า ศาสนาเป็นเพียงข้อกำหนดที่มนุษย์ทำขึ้นมาเอง

ในปัจจุบัน หลังจากลัทธิทุนนิยมที่มาพร้อมกับลัทธิเสรีนิยมได้ก่อกำเนิดให้เกิดลัทธิใหม่ขึ้นมาที่ส่งเสริมและสนับสนุนการบริโภคอย่างขนานใหญ่ ได้แก่วัฒนธรรมบริโภคนิยม ซึ่งเป็นลัทธิที่นิยมการบริโภคที่ฟุ่มเฟือยเกินความต้องการที่จำเป็นในชีวิตและเกินกว่าฐานะรายได้ (วิทยากร เชียงกูล, 2552) al-Khabbaz, Yusuf กล่าวว่า แนวคิดของลัทธิบริโภคนิยมเกิดขึ้น เพื่อเร่งเร้าความอยากและการบริโภคอย่างฟุ่มเฟือย การกินอาหารก็เป็นการบริโภคอย่างหนึ่ง และนิสัยการกินของผู้คนส่วนใหญ่ในปัจจุบันอยู่ในลักษณะที่ฟุ่มเฟือย และเกินความต้องการที่จำเป็นในชีวิต

แนวคิดของลัทธิบริโภคนิยมจะเกิดขึ้น เพื่อเร่งเร้าความอยากและการบริโภคอย่างฟุ่มเฟือย al-Khabbaz, Yusuf. "Islam, Consumerism and the Environmental Crisis." (<http://www.muslimedia.com/archives/features04/islam-consumer.htm>)

7.2 กลุ่มที่จำกัดการกินหรือเลือกกินเฉพาะอาหารบางชนิด

หลังจากที่กล่าวถึงกลุ่มแรกคือกลุ่มคนที่กินอาหารไม่เลือกประเภท แต่กลุ่มที่สองคือกลุ่มที่จำกัดการกิน เช่น กินวันละ 2 เวลา ในชีวิตไม่สามารถที่จะกินเกินกว่าช่วงเวลาที่กำหนด และมีการกำหนดประเภทอาหารที่จะกินอีกด้วย เช่น ไม่สามารถกินอาหารประเภทสัตว์ที่มีชีวิตหรือสัตว์ที่มีเลือดได้ อาหารที่กินได้ อย่างเช่น อาหารในจำพวกผัก ใบไม้เท่านั้น นี่เป็นกลุ่มคนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีแนวคิดตรงกันข้ามกับกลุ่มแรกอย่างสิ้นเชิง ส่วนใหญ่แล้ว กลุ่มที่ 2 จะเป็นกลุ่มที่ยึดตามความเชื่อของศาสนา ลัทธิ หรือความเชื่อบางอย่างที่ตัวเองนับถืออยู่

7.3 การบริโภคในศาสนาอิสลาม

ศาสนาอิสลามอนุญาตให้บริโภคเนื้อสัตว์ เนื้อปลา ผลไม้ และพืชไม้ต่างๆ ได้ อิสลามไม่ได้จำกัดว่าต้องกินพืชผัก ผลไม้เท่านั้น และห้ามกินสัตว์ แต่การบริโภคสัตว์ก็มีข้อบังคับบางประการ เช่น สัตว์ต้องผ่านการเชือด สัตว์เหล่านั้นต้องไม่มีพิษ การกินต้องไม่ทารุณสัตว์ และสัตว์บางชนิดไม่อนุญาตให้ทานได้ เช่น หมู สุนัข แมว งู เป็นต้น และอาหารเครื่องดื่มบางชนิด สุรา บุหรี่ สิ่งของมีเมาต่างๆ และการบริโภคสิ่งที่ไม่อนุญาต เหล่านี้จะต้องไม่เข้าข่ายการสุรุ่ยสุร่าย บริโภคอย่างพอประมาณ นี่คือหลักเกณฑ์อย่างกว้างๆ เกี่ยวกับการบริโภคอาหารในอิสลาม

อาหารสำหรับการกินที่ถูกหลักศาสนาจึงเรียกว่า อาหารฮาลาล ศาสนาอิสลามจึงได้กำหนดอาหารประเภทใดเป็นอาหารฮาลาลและอาหารประเภทใดไม่ฮาลาลหรืออาหารที่ไม่อนุญาตให้ทานได้ เพราะฉะนั้นอาหารการกินในศาสนาอิสลามจึงมีความชัดเจนมาก อาหารการกินจึงกว้างมาก เช่น สัตว์สี่ขา นก ปลา ชนิดต่างๆ และผักและพืชไม้ชนิดต่างๆ แต่ในชนิดสัตว์ต่างๆ เหล่านี้ก็มีสัตว์ที่ไม่อนุญาตให้กินได้ เมื่ออาหารประเภทใดที่กินได้และประเภทใดที่กินไม่ได้มีความชัดเจนเช่นนี้ การที่คนใดไปห้ามตัวเองด้วยการไม่อนุญาตให้

กินอาหารที่ถูกอนุญาตให้กินเหล่านี้ถือว่า เป็นการจำกัดตนเองในสิ่งที่มนุษย์ทำได้ เพราะฉะนั้นการกินในอิสลามจึงเป็นการบริโภคที่เป็นสายกลางที่อยู่ระหว่างการกินที่ไม่เลือกและกินอย่างฟุ่มเฟือย ระหว่างการกินที่จำกัดประเภท เลือกกินบางอย่างและห้ามบางอย่าง อิสลามจึงเป็นแนวทางสายกลางที่ยืนอยู่บนภูมิปัญญาอันล้ำเลิศในการหลีกเลี่ยงความสุดโต่งทั้งสองขั้ว คือ ขั้วหนึ่งเน้นความสันโดษจนหลุดไปจากโลกและสังคม และอีกขั้วหนึ่งลุ่มหลงมัวเมาอยู่แต่ในโลกของวัตถุนิยมและบริโภค

จากมุมมองอิสลามที่เน้นทางสายกลางจึงเป็นภูมิปัญญาอันล้ำเลิศในการหลีกเลี่ยงความสุดโต่งทั้งสองขั้ว คือ ขั้วหนึ่งเน้นความสันโดษจนหลุดไปจากโลกและสังคม และอีกขั้วหนึ่งลุ่มหลงมัวเมาอยู่แต่ในโลกของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม <http://www.islammore.com/view/2286> อ.สุชาติ เศรษฐมาลินี

8. ความเป็นกลางในด้านสถานที่

8.1 ในด้านสถานที่ อุมมุลกูรอ

เป็นสิ่งที่น่าแปลกใจว่า อัลกูรออันนั้นถูกประทานลงมา ณ มakkah ซึ่งก็เป็นสถานที่หนึ่งที่อัลลอฮ์ ตะอาลา เรียกสถานที่ดังกล่าวนี้ว่า อุมมุลกูรอ สำหรับตำแหน่งของมakkah อยู่จุดกึ่งกลางของโลกตามการคิดคำนวณสัดส่วนของ คือ แม้จะคิดคำนวณจาก...ละติจูด คือ เท่ากับ หรือคิดคำนวณจาก.. ลองติจูด ทั้งสองจะได้สัดส่วนของทั้งสอง

นอกจากการคิดตามระยะทางทั้งการคิดคำนวณในละติจูดและลองติจูด ทั้งสองจะได้อัตราสัดส่วนของ แต่คำว่า บักกะฮ์ที่หมายถึงมakkah นั้นที่ปรากฏคำนี้ในอัลกูรออันในอายะฮ์ที่ ชูรอฮ์ ก็ปรากฏอยู่ระหว่างคำ...คำ ซึ่งถ้าคิดคำนวณก็จะได้สัดส่วนของด้วยเช่นกัน เป็นเรื่องเหลือเชื่อเกิน จึงเป็น พระเจ้าของคณิตและพระเจ้า..มิใช่คำสอนทุกเรื่องที่เป็นสายกลาง แต่สถานที่ที่ถูกประทานอิสลามก็อยู่กึ่งกลางของโลกด้วยเช่นกัน

8.2 อายะฮ์ชะฮิยะฮ์ที่ปรากฏในชูรอฮ์อัลกูรออัน

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า อายะฮ์ที่กล่าวถึงเรื่องชะฮิยะฮ์มีเพียงอายะฮ์เดียวคืออายะฮ์ที่ 243 ในชูรอฮ์อัลบะเกาะรอฮ์ อายะฮ์นี้อยู่ระหว่างกึ่งกลางของชูรอฮ์อัลบะเกาะรอฮ์ ซึ่งเป็นเรื่องเหลือเชื่อเหลือเกินว่า นอกจากหลักคำสอนและหลักปฏิบัติต่างๆ ในอิสลามนั้นล้วนแล้วเป็นทางสายกลางในทุกเรื่อง จึงทำให้ประชาชาติของนบีมุฮัมมัดถูกเลือกให้เป็นประชาชาติยกย่องแก่ประชาชาติอื่นที่มาก่อนหน้าแล้ว สถานที่ประทานอิสลามลงมาครั้งแรกก็อยู่กึ่งกลางของโลก และอายะฮ์ชะฮิยะฮ์ที่กล่าวถึงเรื่องนี้โดยเฉพาะก็อยู่กึ่งกลางในชูรอฮ์บะเกาะรอฮ์ นี้แสดงถึงว่า ประชาชาติของนบีมุฮัมมัดเป็นประชาชาติสายกลางในทุกเรื่อง

(อิสลามเป็นแนวทางวะสะฎอ และแนวทางนี้จะไม่พบเจอ ณ ที่อื่นใดเลยนอกจากในศาสนาอิสลาม ประชาชาติอิสลามที่เป็นประชาชาติของอัลกูรออันและประชาชาติของนบีมุฮัมมัด จึงเป็นประชาชาติเดียวที่ครองความเป็นประชาชาติวะสะฎอท่ามกลางประชาชาติทั้งหมด ประชาชาติต่างๆที่มีความหลากหลายทางศาสนา ลัทธิ และความหลากหลายทางปรัชญาและความคิดบนโลกใบนี้) เก็บไว้สรุป

การประยุกต์ใช้หลักชะฮิยะฮ์ของมุสลิมในโลกแห่งความเป็นจริง

ประชาชาติมุสลิมผู้เป็นประชาชาติของนบีมุฮัมมัดเป็นประชาชาติสายกลางที่ถูกคัดเลือกโดยพระเจ้า ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในการอธิบายอายะฮ์อัลกูรออันข้างต้น แต่ด้วยตัวของมุสลิมเอง กลุ่มคน หรือองค์กรของมุสลิมอาจจะมีครบพร้อมในการปฏิบัติตามหลักชะฮิยะฮ์ เพราะฉะนั้นผู้เขียนจะขอกล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้หลักชะฮิยะฮ์เกิดขึ้นในชีวิตจริงของมุสลิม และองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินหลักชะฮิยะฮ์ในชีวิตได้ และผลที่จะตามมาเป็นเช่นไร

สำหรับการประยุกต์ใช้หลักชะรีอะฮ์หรือวิธีสายกลางไปปฏิบัติจริงได้นั้นต้องมีองค์ประกอบโดยรวมดังต่อไปนี้

- 1.1 เข้าใจศาสนาที่สมบูรณ์
- 1.2 ความเข้าใจเนื้อหาของศาสนาอย่างถูกต้อง
- 1.3 ปฏิบัติตามเนื้อหาคำสอนของศาสนาอย่างไม่หย่อนยานหรือเลยเถิดเกินขอบเขต
- 1.4 ไม่แยกศาสนาออกจากชีวิตจริง
- 1.5 การปฏิบัติตามซุนนะฮ์อันเป็นสายกลางอย่างแท้จริง

การเข้าใจศาสนาอิสลามอย่างรอบด้านและครอบคลุมเป็นบันไดขั้นแรกและขั้นที่สำคัญมากในการสร้างสังคมวิธีสายกลางและการเข้าใจที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติจริงและปฏิบัติได้ถูกต้อง ทุกคำสอนในศาสนาอิสลามเป็นคำสอนที่สามารถปฏิบัติจริงได้ในทุกเรื่อง และการปฏิบัติในคำสอนของศาสนาอิสลามไม่ได้เกินความสามารถที่มนุษย์ที่จะปฏิบัติได้ แต่สามารถที่จะปฏิบัติได้อย่างง่ายดาย และทุกคำสอนและการปฏิบัติทุกอย่างมีผลที่ดีสำหรับมนุษย์ทุกอย่าง เพราะคำสอนและการปฏิบัติในศาสนาอิสลามเป็นวิธีสายกลางที่ได้รับมาจากพระเจ้า เพราะฉะนั้นการนำหลักชะรีอะฮ์มาประยุกต์ใช้จริงจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งยวดสำหรับมุสลิมทุกคน แต่ทว่ามิใช่มุสลิมเท่านั้นที่จะต้องรู้ในประเด็นดังกล่าวนี้ แต่มนุษย์ทุกคนก็ควรที่ต้องรับรู้พร้อมๆ ไปด้วย เพราะการรับรู้ในเรื่องนี้จะทำให้มนุษย์มีสันติสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

2. ความเอนเอียงของมุสลิมในการปฏิบัติใช้คำสั่งสอนของศาสนา

2.1 สาเหตุ

- 1) ความไม่เข้าใจในเนื้อหาของศาสนาอย่างถูกต้อง
- 2) เข้าใจในเนื้อหาของศาสนาแต่ไม่ปฏิบัติตาม
- 2.2 ผลที่เกิดจากความเอนเอียงของมุสลิมในการปฏิบัติใช้คำสั่งสอนของศาสนา
- 3.1 อิสลามไม่ถูกต้อง

4. ผู้ที่เข้าใจในศาสนาและปฏิบัติในเนื้อหาของศาสนาอย่างถูกต้องและเป็นมุสลิมที่อยู่ในสายกลาง

ผู้ที่เอนเอียงในศาสนา

อ้างอิง

1. <http://www.almaany.com/ar/dict/ar-ar/%D8%A7%D9%84%D9%88%D8%B3%D8%B7/>
2. <http://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-royal-institute/%E0%B8%94%E0%B8%B8%E0%B8%A5%E0%B8%A2%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E>